

Achter een raam van het oude huis op de Vismarkt staat een man. Zijn gelaat is verwrongen rond neus en mond alsof de klauw van een zwarte engel er in gegrepen heeft. Op zijn kin ligt een litteken, dat enkele kleine spiertjes heeft lamgelegd. Hij blikt onder het afdak van de markt op de grauwe stenen tafels, op de oudbakken sneeuw en op zij, tegen een beroekte gevel, op een kruisbeeld tussen afschuwelijke groteske plakaten: een sater die vuur uit zijn longen perst en een houterige figuur met een bolhoed op, die rode drank in zijn hoofd giet. Onder het kruisbeeld flikkeren twee kaarsen in een grote lantaarn, een belachelijk nagebootste zeeluchter voor niets anders bruikbaar dan om daart te hangen" (p.13)

"Ah, Madeleine!" zegt hij zonder dat de uitdrukking op zijn gelaat verandert. "Gij komt van de kerk. Dat moet ik niet vragen!" "En gij van Leonie." antwoordt ze stil. "Is haar moeder gestorven?" "Ja. Nog geen uur geleden." "Is ze schoon gestorven?" vraagt ze vriendelijk. "Nogal." Hij wrijft met de hand over het gelaat. "Er sterven veel oude mensen de laatste tijd" zegt ze met een schier kinderlijke lichtvaardigheid.

"Wij moeten hem een bekenenis afdwingen," zegt Manjerick uiterlijk kalm en bedachtzaam. "Gij hebt bewijzen! Ge moet hem treffen eer hij zich aan iets verwacht. Wie zo sluw een zaak ineenzet dat ze twintig jaar verdoken blijft, moet hard aangepakt worden, vooraleer hij zijn sluwheid een tweede maal kan gebruiken!" "Wij kunnen hem toch niet slachten gelijk een paard?" "Hebt ge hem eenmaal te pakken, dan maakt ge hem van kant!... Kort en goed!... Hij zegt één woord. Het beslissende. Het woord dat hem verraadt en voor u klaarlijkend is. Gij grijpt hem en slaat onverbiddeijk toe... Afgelopen!" (p.33)

"Waarom hebt gij dat gedaan?" "Wat?" "Met die vent trouwen?" "Waarom? Vraagt ge dat nog? Omdat ik moeder tien jaar lang zich heb zien doodslaven en ik datzelfde lot niet wilde ondergaan! Omdat ik geen sloor, geen slet of geen nietweerd wilde worden, zoals gij allen geworden zijt! Daarom! Ach! Had vader maar geleefd en had men al dat geld niet gestolen na moeders dood." (p.37)

Onder het diner blijft de vrouw woordkarig. Doch telkens ze Manjerick iets aanbiedt, glimlacht ze beminneijk. Hij neemt zich in acht. Schuin ziet hij naar zijn broer hoe deze het zoutbusje hanteert. De gaatjes zijn verstoppt en heftig hamert de broer boven zijn bord, totdat het dekseel van het busje ineens afspringt en een klomp zout in zijn soep terecht komt. "Verdomme!" vloekt de broer met een bijzondere klank. "Maar Victor toch! Waarom zijt ge zo nerveus?", zegt de vrouw met pijnlijk verwijtend gelaat. Even vlammen haar ogen hysterisch. Zij werpt een halve blik in Manjericks richting, staat op en verlaat de plaats. (p.43-44)

Blondine: "Eerlijk!", gilt ze. "Ik ben altijd eerlijk gebleven... Ik heb altijd eerlijk willen zijn, maar gij hebt allemaal samen gespannen om mij als een schurftige teef op straat te gooien!" Zij slaat met de vuist op de leuning: "En als ik mij jong verkocht heb, dan gaat dat niemand aan!" (p.49)

"Mijn vader is in zee gebleven de 9de april 1908. Hij voer op Grimsby met de 'Pharailde-Jeanne', 204, eigenaar Charles Masséls. Hebt ge nog een rol van die boot. Ik zou ze eens willen inkijken." "Waarvoor is 't?" vraagt de bediende met de toonloze stem van een dove. "Ik wil weten wie getuige was van zijn dood." "Hoe heet uw vader?" (p.68) "Adolf Pincket." "Waarom moet ge dat weten na twintig jaar?" "Omdat het mij betreft!" De bediende kijkt hem verwonderd, bijna stompzinnig aan en blijft onbeweeglijk aan tafel zitten. Plots klikt er iemand naast Manjerick met de tong en fluistert, tamelijk hoog. "Zeg dat het voor een pensioen is!" "'t Is voor een pensioen!" roept Manjerick zonder verder bedenken en alvorens de oude bediende op zijn grofheid gereageerd heeft." Daarna komt hij bij het winket en grommelt: "De 'Pharailde-Jeanne', 204, uitgevaren de 30ste maart 1908, richting Schotland; Bemanning: Schipper Witvoet, Stuurman Poppe, tweede, Pincket, Matrozen Lambrecht, Vergote en Cloet. De laver Seys." Met een kort potloodje schrijft Manjerick de namen op een papier. (p.69) "En Ghouwy, Constant Ghouwy?" vraagt hij, eerst zonder opkijken. "Ghouwy? Daar is geen Ghouwy bij." (p.70) En de laatste, Cloet, een schoelle en aanstoker van eerste klas! Die vindt ge ergens achter de deur of in de gang van een kantoor. Ze heten hem, de Luis" "De Luis?" "Ja, de Luis Cloet." (p.72)

Hij die men niet noemen mag, rijst op uit de duinen, aan gene zijde van de haven. Hij draagt hetzelfde wit gewaad dat tot aan de horizon het landschap omhult. Over dokken, werf en staketsel, in een losse sliert, beweegt hij zich naar de stad toe. Bij elke dertiende seconde klieft de straat van de vuurtoren zijn sluiserige gedaante; doch telkens, na een weffeling, hervormt hij zich en drijft verder. Boven de witgehuifde nokken van de huizen ontleemt de wind hem steun. Plots stuikt hij neer en wordt onzichtbaar. Het lijze schuren van de sneeuw langs het raam, het nauw hoorbaar donzen op de ruit, het vermoeden alleen van dit geluid, kwelt de halfwakende en onrustige vissers.... Enkelen draaien zich op een andere zij, doen hun ledikant kraken, nijdig en nors in hun nachtmerrie. Anderen ontwaken ineens zonder merkbare overgang, richten zich op en stappen met gesloten gelaat naar het venster. Hun rode onderbroek vlekt donker. Zij kijken buiten en peilen de nacht. Het schier onwaarneembaar tokkelen van de sneeuw op de ruit verwarren ze met de doffe klopp van hun bloed. Hun nek wordt stijf, zodat ze niet meer achterom durven zien. Ze voelen zich alleen met de nacht, met het oneindig ontastbare, met Hem. Sedert drie weken varen ze niet meer uit... (p.9)

Tip voor de wandelaar: lees op de locatie eerst de verhaallijn en de informatie over de locatie, dan het citaat met hetzelfde nummer.

Colofon	
Concept en realisatie: Stefaan Pennynck en Dirk Beirens Grafische vormgeving: Henk Deleye Druk: Vanden Broele, 2017 Foto's: Dirk Beirens en Stefaan Pennynck, oude ansichtkaarten en chromolitho 'Oostendse vissershaven' door Henri Cassiers (1858 - 1944). Foto G.Duribreux: bron onbekend.	Copyright wandeling en bindteksten: Stefaan Pennynck/Dirk Beirens Copyright citaten: familie Duribreux (met dank) Meer info: stefaan.pennynck@telenet.be dirkbeirens@telenet.be

Deze wandelkaart wordt u gratis aangeboden met de financiële steun van erfgoedcel Kusterfgoed.

Vlaanderen verbeelding werkt

KUST ERFGOED

DE LAATSTE VISSERS

Verder lezen over G. Duribreux: Srinbabin, Tom, Oostende in de Nederlandse literatuur, in: De grote rede, Informatieblad VLZ, nr. 29, februari 2011, pp. 9-18; Srinbabin, Tom en Rymmenants, Koert; Aan dezelfde zee, Oostende in de Nederlandse literatuur, Davidsfonds, Leuven, 2007, pp 60-66; Hardy, P., Gaston Duribreux. Brugge, Desclée De Brouwer, 1963, 41 blz. (Ontmoetingen: 45). Interessante teksten over de roman *De Roeschaard* vind je: van Bemeldts A. in het boek *In Vlaanderen, 1946*, blz. 22-24; Souire, L. Het proza van de zee, in: West-Vlaanderen, 2015/09/De Roeschaard-van-gaston-duribreux.htm De Roeschaard speelt ook een rol in het verhaal *De drie koningen aan de kust* van Sfin Strevels.

GASTON DURIBREUX

Romanier van de zee

Strevels geciteerd door G. Duribreux De pagina's van de editie van de Roeschaard die uitgaven van de Roeschaard bij uitgeverij Manteau (1943). Het boek verscheen nog in de oude spelling. Maar waarschijnlijk is dit aangetast.

G. Duribreux: De bloem van de zee in: West-Vlaanderen, 1955, IV, blz. 127-129

DE ROESCHAARD

Volgens andere bronnen kan de Roeschaard ook op zee toesiiaan.

allehanda gedachten: in mistvormen, in een zwarte ket, in een oude vrouw.²

de zeeman bevangen als hij zijn element verlaat. De visser ziet de Roeschaard verschijnen onder Psychologisch is de Roeschaard te verklaren als de onrust en de onzekerheid die natuurlijke man te pakken krijgt wanneer hij aan de wal vertoert en de zee verzaakt. al is het voor korte duur.

De kwade geest die de zeeleden aan wal zit af te wachten (p. 7), de waterminkker die de argeloze

IN HET ZOG VAN DE ROESCHAARD

Wandeling rond moord en wraak in het Oostendse vissersmilieu

1908-1928

Volgende romans spelen zich ook af in het vissersmilieu: Karoen, Bruun, De laatste vissschers, Het gouden eil, Tusseu duive en diepzee, Schipper Jarvis. De boeken van G. Duribreux zijn vandaag enkel werd onderscheiden met meerdere prijzen. De zee is loutering, de zee is zuiverheid. Gaston Duribreux Vlaamse roman en beschrijft in guren en kleuren de eerste die de visser als personage introduceerde in de De zee speelt een hoofdrol in zijn werk. Hij was de naam heeft, leven wij mee met de vissers en de Marfakkerke, in de twintigste romans die hij op zijn spelen zich ook af in het G. Duribreux (* 1903 -1986) was hotelier/schrijver in

Onze wandeling is gebaseerd op het boek van de Oostendse schrijver Gaston Duribreux.

DE ROESCHAARD

G. DURIBREUX

"Ziet gij dien grote kerel daar, met zijn grauwe jas, zijn vierkant gezicht en grijs haar? Dat is Vergote! Hij verweet en bedreigde uw vader! Hij was van de wacht toen uw vader verdween. Achteraf wist hij daarvan een aannemelijke verklaring te geven. Ik heb hem toen, bij dat onderzoek, niet klein kunnen krijgen en nu, na twintig jaar is hij mij nog steeds, als visverkoper, de baas. Hij is de enige man hier in de mijn, die ik niet onder de knie heb! Pak gij hem als je kunt! Ge zult er mij plezier mee doen!" (p.74)

Onder de oude toren staat een bidbank van gesculpteerd hout. Links daarvan, in een holte van de toren, wordt een vagevuur afgebeeld met stenen figuren. De vlammen waarin de zielen kronkelen zijn geel geschilderd, dof geel. En in volle bewustzijn vraagt Manjerick zich af, waarom die kleur? (p.94)

"Ik heb mijn eigen wetten. De wetten van de zee! Op zee heeft men dezelfde rechtspraak niet en misschien ook dezelfde God niet." zegt hij opgewonden. (p.106)

"Voor wij binnen varen zult ge spreken. En rap of anders verstijft ge! Hebt gij Ghouwy ook gezien te Grimsby?" De lippen van De Luis bewegen. Een schor geluid gaat zijn antwoord vooraf. "Ja." "Waar?" "In de Mayflower, samen met Poppe," brabbelt hij en slaat plots geweldig aan 't been. "Waart ge aan dek als dat met mijn vader gebeurde?" "Ja." (p.123)

"Constant Ghouwy was namelijk die nacht te Grimsby! Dat heb ik (= Poppe red.) bij de waterschout vernomen. Hij voer op de O.128 met Gusten Montaghie als meester. Hij kan ons ongetwijfeld iets vertellen uit die nacht." (p.133)

"Uw vader wist alles van ons. Ghouwy dronk en ik (= Vergote red.) was hard. Men moest mij uit de weg gaan als ik op buit uit was. Wij overlegden. Ghouwy's boot lag in de haven, de 'Pharailde' op een kwart mijl. Ik had hem verwittigt toen ik 's namiddags aan wal gegaan was. Hij kwam juist op tijd aan boord. Ik ging naar beneden en heb zijn werk niet gezien. (...) Laat ons gerust! We betalen alle twee met ons rot lijf!" (p.161)

De andere twee versperren hem de weg. Doch hij ontwijkt ze met schuine, lenige sprongen, loopt de omheining rond van een opening midden in het staketsel en holt met hard getrappel een trap neer. Beneden tussen het gebint is een aanlegplaats voor reddingsboten. Karoen en Bruun willen hem na, doch Manjerick houdt hen tegen. "Laat hem lopen!" "Wilt ge hem laten ontsnappen?" gilt Bruun opgewonden. "Hij ontsnapt niet." "Als er een boot ligt, vaart hij weg!" Manjerick keert zich naar hen toe. "Hij heeft niemand willen treffen. Hebt ge dat niet gezien? En er ligt geen boot beneden!" Zij ademen heftig in de stilte en plots na een hele tijd, horen zij een doffe plons en een hevig geplasp in het water. Zij luisteren naar verdere geruchten. Doch geen menselijk geluid komt naar hen over. (p. 200)

